

Iedereen

Europese verkiezingen

Middagje ‘vissen’ in Brussel

In de aanloop naar de Europese verkiezingen op 22 mei beschrijft Betto van Waarden, voormalig stagiair en beleidsmedewerker bij Directoraat-Generaal Onderwijs en Cultuur van de Europese Commissie, de dagelijkse praktijk van de politieke besluitvorming in Brussel.

door Betto van Waarden 06-05-2014

‘Ik hoop dat je een koffie hebt gepakt voor de vergadering!’ Het is al de derde collega van de Europese Commissie die vanmiddag dit grapje tegen me maakt. Als stagiair bij Directoraat-Generaal (DG) Onderwijs en Cultuur van de Europese Commissie ben ik met mijn collega mee naar de pre-GRI-vergadering. De pre-Groupe des Relations Interinstitutionnelles, onder insiders beter bekend als ‘s werelds saaiste vergadering’. Aan een lange ovale tafel met microfoons, headsets, televisieschermen en uitzicht over Brussel zitten de coördinatoren van 28 DG’s van de Commissie.

Op het eerste gezicht heeft de bijeenkomst weinig weg van bureaucratisch overleg. Het lijkt meer een visveiling. Volgens een vast patroon lijken mijn collega’s het alleen maar over fishes te hebben. De Duitse voorzitter van het Secretariaat-Generaal van de Commissie kondigt telkens een nieuwe fish aan, waarna een collega uitleg geeft over deze fish en een aantal andere collega’s vervolgens hun hand omhoog steken. Wie het meest biedt krijgt de aangeprezen fish?

In plaats van over fishes blijken mijn collega’s – van wie velen een sterk accent hebben in het Engels – het echter over fiches te hebben. Het zoveelste francisme dat gebruikt wordt in ‘Eurospeak’ – het Engels der Eurocraten. Een fiche is een formulering van een aangepast Commissiestandpunt ten opzichte van haar oorspronkelijke voorstel als gevolg van onderhandelingen met de Raad van de EU en het Europees Parlement.

De vergadering overfiches verbeeldt zowel de bureaucratische als de hiërarchische eigenschappen van de Commissie. De vergadering is namelijk een klein stapje in een grootschalig en gestructureerd proces van beleidsvorming. Op basis van inter-institutionele onderhandelingen met de Raad en het Parlement past een beleidsmedewerker het voorgaande Commissiestandpunt aan in een nieuwe fiche, waarna meerdere oversten binnen haar DG en binnen de staf van haar overkoepelende eurocommissaris deze fiche moeten goedkeuren. Uiteindelijk moet de fiche worden aangenomen door het College van eurocommissarissen, maar om mogelijke problemen met de fiche al eerder op te lossen wordt de vergadering van het College voorbereid door de Hebdomadaire (stafhoofden van de eurocommissarissen)-vergadering, die weer wordt voorbereid door de Groupe des Relations Interinstitutionnelles (medewerkers van de eurocommissarissen verantwoordelijk voor inter-institutionele relaties)-vergadering, die ten slotte wordt voorbereid door de pre-GRI (vier hiërarchische lagen van vergaderingen dus).

Omdat de (staf van de) eurocommissarissen alleen tijd hebben om een beperkt aantal uitstaande politieke problemen op te lossen, doen de pre-GRI-ambtenaren hun best om alle technische en zoveel mogelijk politieke problemen met de fiches alvast op te lossen. Wat leidt tot lange technische vergaderingen. Ik dacht dat ik tijdens mijn stage bij het VN-coördinatiecentrum in Washington in 2010 al het walhalla van acroniemen had ontdekt – de VN staat tenslotte bekend om haar veelvoud aan organisaties en programma's als UNDP, UNHCR, UNCTAD, UNFPA, enzovoort – maar ik kom bedrogen uit. Urenlang luister ik naar fiches over AESM, SRM, CSD en PES. Tijdens elke discussie reageert een klein aantal collega's van DG's die met de specifieke fiche gemoeid zijn. De rest luistert met één oor en wacht op de magische conclusie van de voorzitter: A point (eurocommissaris-medewerkers hoeven er niet meer naar om te kijken) of B point (eurocommissaris-medewerkers moeten het nog bespreken). Iedereen noteert braaf 'A' of 'B' op haar blaadje en gaat verder met dagdromen.

Een jaar later zit ik zelf in de stoel van DG Onderwijs en Cultuur. Het voelt als een ontgroening. 'Denk je dat je klaar bent voor je eerste pre-GRI?' vroeg mijn begeleider op een dag doodserieus. Op haast ceremoniële wijze word ik door mijn bazen uitgezwaaid als ik eindelijk als afgezant van ons DG naar de pre-GRI vertrek. Ik voel me net een achttienjarige die zelfstandig de wijde wereld in gaat – of beter gezegd de Brusselse Eurocratenwereld.

Al bij mijn tweede pre-GRI val ik met mijn neus in de boter: of ik even aan de juridische dienst en de andere collega's wil uitleggen waarom de Commissie volgens onze nieuwe fiche ineens moet vinden dat de lidstaat waar de volgende Europese Cultuurhoofdstad georganiseerd gaat worden zelf haar

kandidaatsstad mag nomineren alvorens de Commissie deze stad benoemt. Tevergeefs probeerde ik het eerder al telefonisch aan een Franse collega van de juridische dienst uit te leggen om een discussie in de vergadering te voorkomen. Het hielp niet dat ze als Fransoos van de oude stempel het vertikte om Engels met me te spreken, waardoor ik als niet-Franstalige niet-jurist haar in een krappe vijf minuten in het Frans ervan moest proberen te overtuigen dat het nieuwe Commissiestandpunt geen negatieve juridische gevolgen zou hebben. Het hielp nog minder dat het nieuwe Commissiestandpunt niet rationeel uit te leggen is. Maanden geleden, toen de strijd tussen de Commissie en Raad over wie de Cultuurhoofdsteden in de toekomst mag gaan benoemen al in volle gang was, wees iemand er al op dat vijftig kilometer buiten Brussel niemand zelfs het verschil tussen de Commissie, de Raad en het Parlement weet – maar het mocht niet baten. In de pre-GRI begin ik voorzichtig: 'Ik weet dat het niet logisch en efficiënt is [gelach van collega's], maar het is een politiek symbool dat lidstaten belangrijk vinden.' Sommige collega's kijken medelevend: ze kennen het frustrerende gevoel binnen de Commissie dat lidstaten minder EU-rompslomp en een kleiner EU-budget willen, maar tegelijkertijd dat de Commissie nog meer doet en bekostigt en dat lidstaten in alle Europese besluitvormingsprocessen politiek zichtbaar zijn.

Intussen trilt mijn telefoon in mijn broekzak. Een collega van mijn DG sms't: 'Slaap je al?' Een mooie aanleiding om eindelijk maar eens dat veelgenoemde kopje koffie te halen om de resterende paar uur vissen nog door te komen.

